

RZADY BOLESŁAWA KRZYWOUSTEGO (1102 – 1138)

1. Przejęcie władzy przez Bolesława Krzywoustego.

Po śmierci Władysława Hermana państwo polskie było podzielone między braci: Bolesława Krzywoustego i Zbigniewa. Bolesław Krzywousty był prawowitym spadkobiercą Władysława, synem Judyty czeskiej. Zbigniew był od niego starszy jednak pochodził z nieprawego łoża i nie miał praw do tronu. Miał jednak poparcie możnych. Bolesław Krzywousty władał Małopolską z Krakowem i Śląskiem. Zbigniew władał Wielkopolską, Kujawami, Mazowszem i ziemią łączycko – sieradzką. Stosunki między braćmi nie układały się pomyślnie. Obydwaj pragnęli przejąć władzę nad całym krajem co musiało doprowadzić do konfliktu. Zbigniewa popierali możni, którzy chcieli osłabienia władzy książęcej i byli zadowoleni z podziału kraju. Bolesław Krzywousty miał poparcie rycerstwa, które wiązało z młodym władcą nadzieję na zdobycie ziemi i bogactw, a także na osłabienie pozycji możnych w państwie. Konflikt narastał pod wpływem polityki Bolesława Krzywoustego wobec Pomorza. Pomorze Gdańskie i Zachodnie nie leżały wówczas w granicach państwa polskiego. Były to jednak bogate dzielnice. Bolesław pragnął je przyłączyć do Polski. Wspierało go rycerstwo licząc, że wyprawy wojenne przyniosą mu bogate łupy. Już Władysław Herman w 1090 roku podjął wyprawę na Pomorze Zachodnie. Nie udało mu się jednak go przyłączyć. Zbigniew nie chciał dopuścić do łupieżczych wypraw na ziemie pomorskie. Jego dzielnice sąsiadowały z Pomorzem. Pragnął więc utrzymywać z książętami pomorskimi jak najlepsze stosunki, obawiając się odwetowych wypraw Pomorzan, które dotknęły by jego ziemie. Kwestie sporne były tak poważne, że w końcu doprowadziły do wybuchu wojny między braćmi.

2. Walka o władzę między Bolesławem Krzywoustym, a Zbigniewem.

Walka wybuchła w **1106 roku**. Bolesławowi udało się zająć Wielkopolskę. Pozostawił on w rękę brata Mazowsze jednak Zbigniew przestał być udzielnym księciem – musiał Bolesławowi złożyć hołd lenny z Mazowsza. Ponowne walki wybuchły już w 1107 roku. Tym razem Zbigniew został wygnany, a Bolesław Krzywousty zjednoczył cały kraj. Mimo to konflikt nie został zakończony gdyż **Zbigniew udał się po pomoc do króla Niemiec Henryka V**, który wykorzystał sytuację dla własnych celów.

3. Wojna polsko-niemiecka z 1109 r.

a) przyczyny wojny :

Bolesław Krzywousty dążył do umocnienia międzynarodowej pozycji Polski. Chciał również uniezależnienia się od Niemiec. W tym celu zawarł sojusz z Węgrami i z Rusią. Szczególnie nie pomyśli Henryka V był sojusz polsko-węgierski. Król Niemiec chciał go rozbić. W 1108 roku wyprawił się przeciwko Węgom (Koloman węgierski), a w 1109 r. podjął wyprawę przeciwko Polsce. Wykorzystał udzielenie pomocy Zbigniewowi jako pretekstu. Henryk V zażądał od Bolesława Krzywoustego: wydzielenia dzielnicy Zbigniewowi, rocznej daniny oraz 300 rycerzy, którzy mieli mu towarzyszyć w wyprawie do Włoch. Bolesław odrzucił żądania. Najazd nastąpił w 1109 roku.

b) przebieg:

Bolesław Krzywousty nie dysponował taką ilością oddziałów by móc powstrzymać najazd cesarski. Granicy od strony Niemiec broniła jedynie sieć umocnionych grodów wzdłuż rzeki Odry. Bolesław nie mógł wydać Henrykowi V walnej bitwy. Stosował więc taktykę **wojny podjazdowej** i utrudniał przemarsz wojsk niemieckich. Do historii przeszła **obrona grodu Głogowa**, którego kasztelan chcąc uzyskać potrzebny czas oddał na zakładników dzieci obrońców grodu. Gdy gród się nie poddał Henryk V kazał przywiązać dzieci do machin oblężniczych. Mimo to obrońcy nie poddali grodu. Szlak wojsk Henryka V trzymał się rzeki Odry. Dotarły one aż pod Wrocław ciągle atakowane z ukrycia przez polskich wojów. Ostatecznie Henryk V musiał się wycofać z naszych ziem nie mogąc przełamać obrony polskich grodów.

c) wojnę zakończył kompromis: Niemcy przestali popierać Zbigniewa, a Bolesław zobowiązał się zapłacić zaległy trybut i uznał zwierzchność cesarza. Zbigniew powrócił do Polski w 1112 r. Został zamknięty przez brata w więzy i oślepiony.

3. Polityka Bolesława Krzywoustego wobec Pomorza.

Bolesław Krzywousty podjął szereg wypraw na Pomorze, których celem było przyłączenie Pomorza Gdańskiego i Zachodniego do Polski. Byłoby to bardzo korzystne tak ze względów ekonomicznych jak i prestiżowych. Pomorzanie po odłączeniu się od Polski w XI w. powrócili do pogaństwa. Oprócz tego nękali państwo polskie najazdami. **W 1116 roku Bolesław Krzywousty przyłączył do Polski Pomorze Gdańskie.** Po szeregu wypraw, podczas których zdobył Kołobrzeg, Szczecin, w latach 1121 -1123 uzależnił od siebie Pomorze Zachodnie wraz z wyspą Rugią. Nie był w stanie utrzymać tej dzielnicy dlatego też przyjął **hołd lenny księcia** pomorskiego z rodu Gryfitów **Warcisława. Pomorze Zachodnie stało się lennem państwa polskiego.** Bolesław Krzywousty przeprowadził ponowną chrystianizację Pomorza.

4. Rozwój polskiej organizacji kościelnej.

Bolesław Krzywousty dążył do rozwoju i umocnienia polskiej organizacji kościelnej. Miało temu służyć między innymi **złożenie** nowych **biskupstw**: we **Włocławku i Lubuszu (1124)** później także w **Kamieniu Pomorskim** dla Pomorza Zachodniego (1140). Diecezje te miały wspierać akcję chrystianizacyjną na Pomorzu. Niestety wkrótce biskupstwo w Kamieniu wyłączono spod arcybiskupstwa w Gnieźnie i podporządkowano bezpośrednio papieżowi jako biskupstwo misyjne. **Za panowania Bolesława Krzywoustego ostatecznie ukształtowała się sieć polskich biskupstw.** Istniały: arcybiskupstwo w Gnieźnie, biskupstwa w Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Płocku, Włocławku i Lubuszu. Rozwój terytorialny państwa polskiego i rozwój polskiej organizacji kościelnej był nie po myśli feudałów niemieckich i niemieckiego Kościoła. W 1133 r. papież wydał bullę, na mocy której polska organizacja kościelna miała uznać zwierzchność niemieckiego arcybiskupstwa w Magdeburgu. By do tego nie dopuścić **Bolesław Krzywousty w 1135 roku złożył cesarzowi Lotarowi III hołd lenny** z Pomorza Zachodniego i z wyspy Rugii. W zamian otrzymał potwierdzenie **pełnej suwerenności polskiej organizacji kościelnej.** Od tej pory niezależność arcybiskupstwa w Gnieźnie była niepodważalna.

Bolesław Krzywousty zmarł w 1138 r. Nigdy nie koronował się na króla.